

Прес-реліз

ХТО І ЯК ЗНИЩУЄ МАЛИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ?

Завдяки підтримці програми «Посилення впливу громадянського суспільства» Міжнародного фонду «Відродження» на Дніпропетровщині проведено унікальне дослідження, яке дозволило під новим кутом поглянути на проблему несприятливого бізнес-клімату в Україні і її негативного інвестиційного іміджу, а також визначити «винних» у цій ситуації.

У сучасній Україні наповнення місцевого бюджету майже не залежить від розвитку підприємництва на певній території. Узагалі надходження до місцевих бюджетів від податків та зборів не є визначальними, їх частка коливається від 2 до 6%. Натомість існуючий світовий досвід найбільш економічно розвинених країн світу свідчить, що малий і середній бізнес є основою їх місцевої і національної економіки. Тому для розвитку цього потужного сегменту економіки уряди і місцеві органи влади провідних країн світу створюють максимально комфортні умови для розвитку приватної ініціативи, започаткування бізнесу, його розбудови, отримання дозвільних документів тощо.

В Україні, як і у провідних країнах світу, підтримка малого підприємництва віднесена до пріоритетів держави, зокрема, це визначено в Законі України «Про Національну програму підтримки підприємництва», Програмі економічних реформ на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» та інших стратегічних документах.

Разом з тим, посадові особи органів місцевого самоврядування в Україні переконані, що найголовнішим їх завданням є наповнення місцевого бюджету. При цьому, для досягнення цієї «головної» мети вони нехтують основними економічними законами, приймають регуляторні акти, які мають значний вплив на розвиток підприємництва без урахування багатьох факторів, що призводить до знищення малого підприємництва. Так, найпоширенішим рішенням органів місцевого самоврядування, спрямованим на збільшення надходжень до місцевого бюджету, є встановлення для більшості або для усіх видів господарської діяльності ставок єдиного податку на максимально можливому рівні – 200 грн. на місяць. Під час прийняття такого рішення органи місцевого самоврядування не здійснюють оцінки впливу такого рішення на місцевий бізнес-клімат, умови ведення господарської діяльності, рівень конкуренції тощо. Як наслідок, рішення, спрямовані на досягнення короткострокової мети призводять до значного зменшення кількості суб'єктів підприємництва, звільнення найманих працівників, підвищення цін на товари і послуги, а також до зменшення надходжень до місцевого бюджету у середньо- та довгостроковій перспективі.

Результати громадського моніторингу діяльності органів місцевого самоврядування свідчать, що Дніпропетровська область є «чорною дірою» на карті

України не лише для іноземних інвесторів, а й для власних громадян і підприємців. Найбільш інформаційно відкритими є органи місцевого самоврядування Солонянського району. Разом з тим, у середньому в Дніпропетровській області рівень інформаційної відкритості сільських рад складає лише 12%, селищних – 28%; міських – 40%; районних – 55%, що свідчить про значну інформаційну закритість та непрозорість діяльності органів місцевого самоврядування. Тобто дії посадових осіб органів місцевого самоврядування йдуть у розріз із пріоритетними напрямками, визначеними Президентом України В.Ф. Януковичем у сфері доступу до публічної інформації. Так, 3 лютого 2011 р. Президентом України було підписано Закон України «Про доступ до публічної інформації». Однак, органи місцевого самоврядування Дніпропетровської області, як і раніше, приховують інформацію, офіційні документи, встановлюють необґрунтовані вимоги для отримання інформації, безпідставно відмовляють у наданні громадськості інформації на письмові запити або взагалі ігнорують такі запити.

За результатами громадського моніторингу було встановлено, що найбільш сприятливими для ведення підприємництва (на умовах сплати єдиного податку) є міста Синельникове, Дніпропетровськ та Тернівка, а також Петриківський, Синельниківський, Криничанський, П'ятихатський, Царичанський, Межівський та Покровський райони.

Також за результатами громадського моніторингу було встановлено, що найбільш несприятливими для ведення підприємництва (на умовах сплати єдиного податку) є міста Павлоград, Новомосковськ, Вільногірськ, Орджонікідзе, Жовті Води та Кривий Ріг, а також Павлоградський і Петропавлівський райони.

Відповідно до прикінцевих положень Податкового кодексу України органи місцевого самоврядування мали забезпечити протягом січня 2011 р. прийняття рішень щодо встановлення місцевих податків і зборів. Однак цю вимогу виконали лише 10 місцевих рад, чії рішення розміщені на сайті Державної податкової адміністрації у Дніпропетровській області. Повноваження з встановлення ставок єдиного податку відповідно до Податкового кодексу України надано виключно сільським, селищним та міським радам. Хоча на Дніпропетровщині у 13 з 22 районів ставки єдиного податку встановлені рішеннями районних рад, що суперечить чинному законодавству.

Органи місцевого самоврядування під час встановлення ставок єдиного податку не враховують обов'язок підприємців сплачувати єдиний соціальний внесок. Розмір єдиного соціального внеску для платників єдиного податку в 2011 р. складає 34,7% від мінімальної зарплати. Тобто окрім ставки єдиного податку в 200 грн. підприємець має додатково сплачувати єдиний соціальний внесок у розмірі 219 грн. 12 коп. Таким чином, щомісячні відрахування підприємця перевищують 400 грн., що є занадто високою платою за здійснення діяльності у сільських населених пунктах.

Існуюча в Україні система формування місцевих бюджетів не стимулює органи місцевого самоврядування нарощувати дохідну частину місцевих бюджетів за рахунок збільшення надходжень від місцевих податків і зборів. Мала частка податкових надходжень у місцевих бюджетах та значна залежність останніх від міжбюджетних трансфертів, субвенцій і дотацій, призводить до знищення малого бізнесу. Усі податкові надходження від підприємців сприймаються місцевими чиновниками як втрати, тому що саме на суму таких надходжень буде зменшено субвенції і дотації з Державного бюджету. Таким чином, на законодавчому рівні в Україні створені передумови для незацікавленості органів місцевого самоврядування у розвитку підприємництва на своїй території.